

Till mor.

Nu segla vårens skyar i solljus över byn,
och sippor börja blomma vid mörka skogens bryn.
Nu firar maj sin seger med sång fågelkör —
det sjunger inom stugudörr'n, det sjunger utanför.

Var hälsad, Mor, när våren går fram på väg och stig!
Var hälsad, när naturen, står högtidsklädd för dig!
När alla blommor knoppas, de tusen skilda slag,
var hälsad, ty det är ju, din egen dag i dag!

De segla, vårens skyar, i solljus över byn,
och dina barn, de hära, få rosenfärg i hyn.
Du ser dem, och i hjärtat blir ljus och varmt därvid,
du tycker du är lycklig i vårljus blomningstid.

Hav tack då, Mor, för kärlek, som icke slocknat än!
Vi ville gärna löna och ge dig gott igen.
Vi ville blomstermycka den väg, som du skall gå,
och se din levnads himmel beständigt klar och blå.

Så segla vårens skyar, i solljus över byn,
och hälsa mor i stugan vid mörka skogens bryn,
att gärning, som i kärlek hon utfört ej är glömd —
den är i tacksamt minne hos oss för alltid gömd.

Arne Eriksson.

Hur tillverkas en blyertspenna?

En intressant skildring av ett besök i Johann Fabers berömda fabriker.

Dagligen använda vi ett de riktigast kallas grafitpennflertal ting, om vilkas ursprung och tillkomst vi hava föga eller ingen kännedom, och bland dem torde blyertspennan intaga en av de främsta platserna. Den användes av oss alla, men huru många av oss känna till dess fabrikation? Då det torde vara av ett mera allmänt intresse att er- fara något om modern blyertspennindustri kan en skildring från ett besök i en av Europas största blyertspennfabriker — Johann Faber i Nuernberg — vara väl på sin plats.

Den tyska blyertspennindustrien har koncentrerat sig till den gamla medeltidsstaden Nuernberg, där f. n. finnas ett tjugotal fabriker av olika storlek. En av de största är som redan nämnts Johann Faber, vars varumärke — tvenne korslagda hamrarna — är välbekant över hela den civiliserade världen. Faber, vilket ord härstammar från latinet och betyder smed, är namnet på en gammal nuernbergersläkt, och Johan Fabers varumärke — de i korslagda hamrarna — hänför sig till grafitens härkomst genom gruvsdrift. Der Bleistift sondergleichen Trägt stets das Hämmerzeichen!

Zugleich beachte aber Den Namen Johan Faber!

Ordet blyertspenna (tyska Bleistift) ger oss lätt den uppfattningen, att blyertspenna skulle innehålla bly. Så är däremot ingalunda fallet, enär de huvudsakligaste beståndsdelarna äro grafit och en sorts lera, som benämnes ton. Blyertspennorna bor-

der. Beteckningen blyertspenna härleder sig därav, att man i forna tider verkligen begagnade sig av blystavar för att skriva och teckna, men inom d. moderna blyertspennindustrien förekommer som sagt icke bly. Det var i England i grevskapet Cumberland in- till den lilla staten Keswick, som upptäckten i mitten av 1500-talet gjordes av det ännu, som först år 1775 av den berömda tyske mineralogen Abraham Gottlob Werner erhö- ll namnet grafit ("skrivmineral"). Sedermera gjordes grafitfynd i Sibirien, Mexiko, Korea och på Madagaskar. Även i Bayern, Böhmen, Mähren och Steiermark funnos grafitlager. Dessa sorter av grafit voro dock till sin kvalitet inbördes synnerligen olika, varför fransmannen Jacques Contés år 1796 gjorde uppfinning att kunna förbinda grafiten med ett annat lämpligt ämne hälsades med största tillfredsställelse. Det av Conté funna ämnet var den ovannämnda leran — ton.

Efter dessa orienterande upplysningar äro vi färdiga för att börja vår vandring genom Johan Fabers impo- nerande anläggningar, varvid vi först få se behandling av den råa grafiten och tonleran. I stora kvarnar förmales den råa grafiten med tillsats av vatten och kemikalier, vilka senare hava till uppgift att uppsamla de föroreningar, vilka förekomma i naturgra- fiten. Enahanda förfäres med tonleran. Sedan grafiten och tonleran befriats från dessa föroreningar, blandas de bäg- ge beståndsdelarna med var-

andra enligt viktsatser och procentförhållande. De metoder, som härvid komma till användning, äro fabriks- hemligheter, men som en allmän- giltig regel kan sägas, att ju mera grafit blandningen inne- håller, ju mjukare bliva de därav framställda blyertspen- norna, och ju mera ton den innehåller, ju hårdare blir blyertspennan. Sedan grafi- ten och tonen blandats sam- man, passerar blandningen, som vi i det följande för kort- hetens skull beteckna med gra- fit, genom filterpressarna, där vattnet avskiljes. Härvid tages ständigt prov å grafi- ten, som måste hålla största möjliga renhet. Den kemiska behandlingsproceduren liksom också den mekaniska förmal- ningen av grafiten och tonen till högsta möjliga homogeni- tet äro synnerligen viktiga o. avgörande för kvaliteten på själva grafitstaverna — de s. k. minorna. I form av kakor lämnar grafiten filterpress- arna och passerar genom hy- drauliska pressar, varur mas- san kommer fram som en lång sträng. Den nu erhållna plas- tiska grafitsträngen (ty Mi- nenstrang) utbredes på ett jämnt underlag, skäres i läng- der motsvarande en vanlig blyertspennas och underkas- tas en försiktig torknings- behandling. Då minan eller grafitstaven lämnar torkug- nen, har den visserligen er- hållit sin slutgiltiga form och längd, men är icke färdig att användas, förrän den även undergått en glödningspro- cess. Den anses vara den svä- raste och mest krävande i he- la blyertspennfabrikationen och försiggår i lufttätt till- slutna deglar, vilka på små specialkonstruerade vagnar löpa genom glödugnarna. I dessa utsätts deglarna för temperaturer ända upp till 1.100 grader Celsius, varvid en skillnad på 3 till 10 grader är av stor betydelse. Tempe- raturen i ugnarna kontrolleras automatiskt genom själv- skrivande mätinstrument och övervakas dessutom på det noggrannaste av den talrika personalen. Efter denna be- handling äro minorna fullt färdiga och genomgå se- dan endast en efterbehandling med paraffin, stearin eller liknande fett för att därige- nom skyddas mot fukt.

Sedan vi erhålla kännedom om grafitstavernas tillverk- ning, fortsätta vi vår rond genom Johan Fabers fabriker och föras till den avdelning, där förädlingen av blyerts- pennans träomhölje försig- går. Det träslag, som huvud- sakligen kommer till använd- ning, är den från Nordameri- ka kommande virginianska ce- dern, vilken framför allt ut- märkes genom sin jämna kv- alitet, fina arom och mjukhet samt den lätthet, varmed den kan formeras. Vid blyerts- pennfabrikationen förekom- mer jämväl kalifornisk ceder samt för enklare pennsorter en del europeiska träslag, t. ex. al, asp, lind och furu. För importerade Johann Fa- ber cederträet från Amerika i hela stammar, vilka i fabri- ken i Nuernberg måste passe- ra ett flertal såg- och hyvel- maskiner, innan den för bly- ertspennfabrikationen lämpli- ga formen och storleken er- hålls. Numera införes ceder- träet i hyvlat tillstånd och i längder motsvarande de van- liga blyertspennorna. Brä- derna, vars tjocklek är hälften

av en normal blyertspennas grovlek, förses medelst mo- derna specialmaskiner med upp till 7, vanligen 6, skåror (ty. Rillen), vilkas genom- skärning överensstämmer med den färdigbrända grafitsta- vens. Försedda med dessa skå- ror löpa bräderna nu genom limmaskinerna, där samtidigt de färdiga grafitstaverna au- tomatiskt föras in i sina skå- ror i trädet. Därefter skjutes en bräda nummer två, ävenle- des med utskärningar, över brädan nummer ett. Halvfa- brikatet föres nu från limma- skinerna till torkrummen och därifrån genom hyvelmaski- nerna varefter blyertspennan är färdig att packas. Om i de ovannämnda bräderna såle- des anbringats 6 skåror, upp- stå efter hyvlingen i special- maskinerna 6 st. blyertspen- nor, vilka äro såväl runda som ovala, tre-, sex- och åttakan- tiga. När pennorna lämna hy- velmaskinerna äro de som nämnts ännu torerade. De underkastas en noggrann kon- troll och felaktiga pennor av- skillas. Endast fullt använd- bara pennor få fortsätta sin färd till de avdelningar, där polering och lackering sker. Därefter återstår stämplingen av pennorna, vilken utföres såväl i äkta guld som även i guld- och silverbrons samt skarpstämpling. Stämplingen äger fabriktärs namn (Jo- hann Faber), vidare namnet på pennan (t. ex. "Apollo") och hårdhetsbeteckningen (H. B. F. H. 1, 2, 3.). Efter stäm- plingen buntas pennorna i re- gel samman i paket och för- packas i kartonger cm. 0.5 el- ler 1 gross. Johann Fabers värsta penna — "Apollo" blyerts och kopi penna — för- packas i eleganta duasinaskar av metall.

Rolf Lundmark.

En glad dag.

Gamla majoren sitter och den dagen unnar jag henne läser sin tidning, och finner gärna.

WINNIPEG-LÄKARE.

Dr. M. RADY

LÄKARE och KIRURG
Föreningsläkare för Vasaorden och Norden.
283 Portage Avenue.
(100 Toronto General Trust Bldg.)
hörnet av Portage och Smith.
Kontorstid: 2 — 6 e.m.

Kvällsmottagningar efter överenskommelse.
Telefon: 24 480 Bostaden: 49 763
Om svar ej erhålles ring 42 309

Dr. P. A. ECKMAN

Svensk Tandläkare.
Gott Tandläkarearbete
Hörnet Main St. & Logan Ave. Tel.: 88 667

DR. S. C. PETERSON.

SVENSK LÄKARE OCH KIRURG.
Specialist för behandling av veneriska sjukdomar.
703-4 McArthur Bldg.
(Nära Portage & Main.) Över Child's Restaurant.
Mottagningstid: 10 f.m. — 8 e.m. Helgdagar: 10 — 12 f.m.
Tel. kontor: 24 165. Bostad: 47 235.

Dr. B. J. GINSBURG

Praktiserande läkare och kirurg.
SPECIALIST
KONS., URIN- och HUDSJUKDOMAR
Mottagningstider: 9 f.m. — 8 e.m. Helgd. 10 — 12 f.m.
403-4 McArthur Building (nära Portage & Main)
(ovanför Child's Restaurant)
Telefoner: Kontor 88 591. Bostad 24 962

Dr. K. J. BACKMAN

Specialist för hud-, njur-, urin- och veneriska sjukdomar.
307 McARTHUR BUILDING, 211 PORTAGE AVENUE
(Ovanför Child's Restaurant)
Mottagningstider: 10 till 8. Helgd. 10 — 12 f.m.
Tel. Kontor 21 091. Bostad 30 450.
SVENSKA TALAS

DR. BRANDSON

LÄKARE och KIRURG

216 Medical Arts Bldg.

Kontorstimmar endast efter-
middagen från 2 till 4.

Telefoner:
Kontor, 21 834. Bostad, 27 122
Winnipeg, Man.

DR. B. H. OLSON

Diagnostiker och
nervspecialist.

Telefon 21 834
216 MEDICAL ARTS BLDG.
Hörnet av
Graham & Kennedy st.
Winnipeg, Man.

DR. H. T. J. NYLANDER

212 Medical Arts Bldg.
Svensk Läkare och Kirurg.

Kontorstid 2—6 e.m.
Andra tider efter överenskommelse
Kontorstelefon: Bostadstelefon:
86 331 42 638

Om intet svar erhålles ring 42 309.

DR. GRAHAM WILSON

Specialist.

Njurlidande, blodsjukdomar, veneri-
ska sjukdomar, hudsjukdomar.
Mottagningstid 9 f.m. till 5 e.m.
666 1 2 Main St.
Tel.: Kontor: 28 013. Bostad: 42 679

DR. SIMON JAUVOISH

Läkare & Kirurg.
404 Boyd Building

Telefoner: Kontoret: 22 717
Privat: 54 429
Svenska talas

DR. GEO. H. CARLISLE

314-316 Toronto General Trust
Building
283 Portage Ave.
Mottagningstider 11—12, 3—5
Specialist i Ögon-, Öron-,
Näs-, och Halssjukdomar

däri följande meddelande:
Tillkännagives att fröken An-
na Christina Spaldencrona
lämnat det jordiska livet efter
en åttioårig dygderik levnad
på en dag när.

Majoren lägger bort tidnin-
gen, tänker och yttrar: — Ja
läser sin tidning, och finner gärna.